Ergo ſuſpēſus ab officio ſuo pt̄ ec
cleſiā itrare ⁊ diuinū officiū audi
re. dum tñ caueat ꝙ non officiet.
Sec⁹ diceret ſi eſſet ſuſpenſus ſim
pliciter a diuinis: quia tūc nec officia
re poſſet nec cum alijs audire. hec
Hoſtienſis.

Suſurratio q̄
dicit̄ ſuſurrones. Re. Tho
ſecūda ſcđe. q. lxxiiij. Sicut
dicit glo. Ro. i. Suſurrones dicunt̄
int̄ amicos diſcordiā ſeminantes
detractores qui aliorum bona ne
gāt vel minuūt. Cōtumelioſi qui
intendunt honorem auferre. Et de
hijs duob⁹ ſupra. detractio. ⁊ ſup
cōtumelia. A. vbi de hijs etiā lati⁹
dr̄. Et idem qđ hic nota. in ſū. ti. iij
ti. xxxiij. q. cclxi. B

Sed quid horū eſt grauius.
Re. ſm Thō. ſcđa ſcđe. q
lxxiiij. Suſurratio grauī⁹ eſt. Naꝫ
tanto aliqđ nocumentū grauī⁹ eſt
ꝙ̄ to bonū qđ tollit̄ meli⁹ eſt. Meli
or eſt autē amicicia ꝙ̄ fama q̄ tol
litur p detractōem quia fama ad
hoc maxime nccīa ē: vt homo ydo
neus habeatur ad amicitiā. Item
amicitia eſt melior ꝙ̄ honor. q̄ tol
lit̄ p ꝯtumeliā. ſicut ⁊ amari ē me
li⁹ ꝙ̄ honorari. ſm pħm. viij. ethi
corum. Vnde bene dicit̄ Eccl. vi. A
mico fideli nulla ē comparatio. Et
Eccle. v. Denotatio peſſima ſup bi
linguem. Suſurratori autem odi
um inimicitia ⁊ cōtumelia. A. Idē
in dicta. q. cclxi. B

Tabellio ē
publica perſona
habens officiū ſcri
bendi inſtrumenta
ad faciēdū fidē. A. Hoc dictū fuit
glo. Ra. vt i ſū. li. ij. ti. viij. q. iiij. B

Vtrū clerici exercē poſſint
officiū tabellionat⁹
. Re. ſm Ray. Clericis i ſacris ordi
nibus cōſtitutis ē penit⁹ interdictū
officiū tabellionatus. etſi illud ha
beant. ad dimittendū ſunt compel
lendi p ſubtractōeꝫ beneficij appel
latōe poſtpoſita. ex. ne. cle. vel mo
nachi. Et idē credo ſi ſūt i minorib⁹ ⁊
habeāt ſufficiētia bñficia. ar. ext.
de poſtu. clerici. Sed vt addit Inno
ſi illi qui ſunt i ſacris inſtrumenta
conficerent antequā eis interdiceret̄
valerent. alr̄ nō. Et intelligitur ſm
Hoſt. ꝙ non valerent i ſecularib⁹
negocijs. vt doc; Rica predicti. c.
ſicut. ſed in eccleſiaſticis valerent
A. Idem in dicta. q. iiij.

Vtrū eps poſſit in eccleſi
aſticis cōſtituē cleri
cū tabelliōeꝫ. Re. ſm Ray. Pōt per
totam ſuā diocesim. cui cura oim̄ ē
ꝯmiſſa. x. q. i. regēda. xij. q. i. eps.
⁊ c. pāpi⁹. Etſi fecerit poterit ille vo
cari ad ſcribēdū acta eccl'iaſtica fo
ri. Alr̄ vbi tabellio non hr̄. due ho
neſte pſōe ſubrogabūt. ex. de pba
qm̄ ꝯtra falſā. Et ſic itellige ꝙ cle
ci pñt eē notarij pape. v. q. i. q̄daꝫ
Sꝫ tñ ꝯſtitut⁹ a papa poterit ꝯfice
īſtrumēta vbiq̄. Cōſtitut⁹ aut ab
epo ñ hꝫ ptātē ex̄ diocesim illi⁹ q̄
ipm ꝯſtituit. ff. d. iu. o. iu. l. ſi. Sꝫ tñ

ſi ſimpliciter cōſtitutus ſit tabellio maxime ab epō qui hʒet ſup hoc priuilegiū: poteſt eē iſte vbiqʒ. A hoſ. poſt predcā ſubbit. Sed ꝯ dicī pōt ꝙ ex quo quis ſimplr cōſtitutus eſt tabellio ab illo qui habʒ hanc ptātem: pōt vbiqʒ ꝯficere inſtru mēta. ſicut preſbr ſemel ordinatus vbiqʒ celebrat: vt in dcā q. iiij. B. Et nota ꝙ tabellio eccāſtic⁹ non debet ꝯficere inſtrumentū in ſecularib⁹: nec ſecularis in rebus pure eccāſticis. qꝛ hoꝝ ꝯuerſatio non debet eſſe pmixta. ij. q. vij. laicos. vnde notarij clerici in curijs principuʒ phibentur eſſe ſcriptores: ex. ne cle. vel monach⁹ ſīnam ꝯ ne quiſꝗ̄. A. Idem in dicta que. iiij. B

Utꝝ religioſi poſſint exercere officiū tabellionat⁹

Re ſm Io. an. ſup c. vt officium deberet. li. vi. qui ſic dicit. Per hāc litteram bene pʒ ꝙ tabellio factus monachus non pt exercere tabellionatus officiū in alijs ꝗ̄ contra hereticos: vt dictuʒ eſt ſupra hereticis. ij. ſ. xvij. qui incipit in examinacōe. Et hoc idem patet in quadam extraua. bonifacij octaui. de offi. or. in decre. ſuperioribus circa mediū. Et idem pbatur olim p decre. ex. ne cle. vel mo. ſic. C. de ſacroſan. ec. l. antepe. xvi. q. i. nouaꝝ. C. de epis ꝯ cle. l. placet. Tn̄ ſicut notat wil. in ſpe. vetera inſtrumenta ꝯplebit: ſed noua nō aſſumet. ff. fami. hercisſ. l. alienacōes: ꝯ extrā de iudeis. iudei. cū ſimilibus

Tallia ſiue exactio ſiue collecta ſiue qſta

Utꝝ dn̄i tpales poſſint imponere ſubditis ſuis ſiue exigere tallias. c

Re ſm ray. Illam pt dn̄s imponere vel exigere. de qua ꝯuenerunt ſecū vel āteceſſorib⁹ ſuis bona fide ꝯ ſine vlla coactione. ſicut ſolet fieri cauſa manſi vel ville: qn̄ de nouo ꝯcedūntur ꝙ datur aliquid vel ꝓmittitur cenſus annu⁹ ꝯ hmōi Oia ergo hmōdi dum tn̄ non ſint pacta turpia vel ꝯtra deum licite exigunt. Nam quilibet in tradicōne rei ſue pt imponere legē quam vult. extra de ꝯdi. app. verū. xviij. q. ij. eleutheri⁹. Nam ꝯ ſcienti ꝯ volenti non infert dolus. C. de trāſac. cū donacōis ꝯ pacta cuſtodiri dn̄t ex. de pac. antigon⁹. Quicquid ḡ ſubditus de huiuſmodi ſubtraheret furtum faceret: verum tn̄ ſi in inſtrō poſitū eſt indiffinite ꝙ ſolueret queſtam vel talliā: intelligo ꝙ dn̄s debet eā moderate petere inſpectis ꝯditionib⁹: extra de cenſi. cū apl's in ſi. x. q. iij. ca. vlti. Imo ſm wil. ſi dicatur ꝙ dn̄s poſſit imponere queſtam vel talliam ſm bn̄ placitum ſuū: nihilominus moderanda eſt ad arbitriū boni viri. ſi v° dn̄s vltra pdcā exigat coacte p ſe vel p ſuos. directe vel indirecte tenet reſtituere. diſt. xviij. de eulogijs. i. q. ij. placuit: ꝯ ca. ꝗ̄ pio Et dicitur cogere indirecte qn̄ negat ſubditis iuſticiā: vel non defendit eos vt ſic aliquid extorqueat: vel inſinuari facit ꝙ vult aliqd hēe.

Secus eſſet ſi recipet aliquid ſpō
te oblatū nulla fraude adhibita.
Itē ſcīe9 ē de his q̄ mē ſūt ſui. qꝛ ēs
eoꝝ ſūt dm̄ Peccat tn̄ dn̄s ſi nimis
ḡuat eos ſ3 n̄ tenet̄ ad reſtituc̄o3. A
Hoc dictū de ſeruis fuit vl. qui eti
am con. predictis: quibus etiā cō.
hoſ. ⁊ tho. Et addit tho. in ep̄la ad
ducīſſam lothringie qꝛ principes
terraꝝ a deo ſunt inſtituti: nō qui
dem vt ꝓpria lucra q̄rant ſed vt cō
munem vtilitatē ꝓpl'is pcurent. ⁊
iō inſtituti ſūt eis reddit9: vt ex il
lis viuentes a ſpoliac̄one abſtine
rēt Vn̄ in ezech. xlv. dī qꝛ p̄ncipi
erit poſſeſſio in iſrl' ⁊ non depopu
labunt̄ vltra ꝓpl'm meū p̄ncipes.
B. De maſia dcē. q. vide ſup dn̄s
§. ij. Et ibi agit̄ de caſibus in qui
bus dn̄s p̄t a ſubditis exigere vl
tra ꝯſuetum

Quid de quibuſdā dn̄is qui nihil pcipiūt niſi tal
lias. ℞ ſm ray. Si tallia eſt anti
qua: ⁊ creditur ꝓbabilit̄ qꝛ ex cā
iuſta impoſita fuerit: p̄t exigi: ita
tn̄ qꝛ ipſe dn̄s impleat ſi qd ex illa
cā implere debeat. Si vero ē noua:
⁊ neſcitur iuſta cā: non d3 exigere
⁊ ſi receperit d3 reſtituē. xiiij. q. vi.
ſi res. A Con. vl. vt in ſum. eo. tit.
q. xxxvi. B

Qualiter sciri p̄ot talliam ex iuſta
cā fuiſſe impoſitam. ℞ ſm wilh.
Pōt hoc ſciri vel p inſtrā inde ꝯfe
cta: vel ſi ita ſeruatum eſt a tpe a
quo non extat memoria qꝛ tunc p̄
ſumitur iuſta cā. ar. xij. di. illa. ni
ſi violenta ſit preſumptio in ꝯtra
riū. ſicut de preſcripc̄oe dī. ſup pre
ſcriptio. §. viij. A. ibi p3 ⁊ in c. ep̄m
de preſcrip. li. vi. qꝛ preſūptio eſt
regulariter ꝓ allegāte curſū tp̄is
c9 inicij non extat memoria. Qd' ve
rum eſt ſm eun. wil. ⁊ in ſū. eo. ti.
q. xxxviij. niſi violenta ſit preſum
ptio in ꝯtrariū. B

Quid de quibuſda3 q̄ allegantes ꝯſuetudinē
accipiūt a ſubditis de mobilibus
quicq̄d volunt. ⁊ precipue expo li
ant eos q̄n ſuſpicāt̄ illos velle tūſi
re ad aliū. ℞ ſm wilh. Tales dm̄
peccant ⁊ tenent̄ ad reſtituc̄o3: vt
tactū eſt in §. ij. niſi qꝛ ſi certū forſi
tan eēt qꝛ a principio in ꝯceſſiōe
terre fuiſſet expreſſe impoſitū tale
on9 tolerari poſſet dū tn̄ vltra mo
dū non grauet eos: nec manētes
nec recedētes. A ⁊ dū tn̄ nō fuerit
impoſitum p maliciā vel fraudem
ſm eū. wil. Et predc̄s cō. vl. ⁊ ad
dit. Sed ꝓbabile non ē hmōi con
ſuetudinē nimis ſeruilē inductā3
eſſe de volūtate ſubditoꝝ: ſed p co
actōm ⁊ violentiā ſuperioꝝ. Dicit
tn̄ idē wil. qꝛ in hoc caū ⁊ ſil'ibꝫ q̄ to
lerant̄ ab ecc̄a ꝓ eo qꝛ aliq̄ ibi p̄ot
eſſe dubitatio de iure aut de facto:
non credo ſimpl'r eſſe denegādā
abſoluc̄o3: ſed facienda eſt cum q̄
dam tn̄ dubitac̄oe ⁊ ꝓteſtac̄oe ſic
Abſoluo te de hoc inq̄tum poſſu3
ſed timeo vel credo qꝛ nō ſufficit ti
bi ad ſalutē: niſi al'r te habueris
in hoc caū vt in ſū. eo. ti. q. xxxix. B

Vtrū dn̄s poſſit vendē baliuis ⁊ huiuſmōi tal
lias ⁊ officia in ſ᷑bditos. ℞ ſ3 tho.

in quadam epl'a ad ducissaꝫ bra
bancie. Apl's dicit sic Multa licēt
ſed non oīa expediunt. Cū aūt ba
liuis ⁊ officialib⁹ vr̄is nihil omit
tatis: nisi tp̄alis officij ptātē: nō
video q̄re non liceat vobis vendere
hmōi officia: dū talib⁹ vendatis
de quib⁹ poſſit preſumi ꝙ ſint vti
les ad hmōi officia exercenda. ⁊
nō tanto p̄cio vendat̄ officiū vt ē
cupare nō poſſint ſine grauamīe
ſubditoꝝ. Sed tn̄ talis vendicō oī
no expediens non vī. Primo q̄a
freq̄nter ꝯtingit ꝙ illi q̄ eēnt ma
gis ydonei ad hmōdi officia ſunt
paupes vt officiū emē nō poſſint
qm̄ etiā ſi tales diuites ſint: tn̄ q̄
boni ſunt. non ambiunt officia:
nec inhiāt ad lucra. Sc̄ḋ. ꝯtīr ꝙ ꝙ
vt plurimū illi officia emunt qui
ſunt peiores ⁊ ſubditos vr̄os oppri
mentes. Vn̄ magis expediens vī
vt bonos ⁊ idoneos ad officia vr̄a
eligatis quos etiā inuitos ſi nccē fu
erit ad ſuſcipienda illa officia cō
pellatis: q̄ p eoꝝ bonitatē ⁊ indu
ſtriā magis accreſcet vobis ⁊ ſb̄di
tis vr̄is q̄ꝫ de predcā officioꝝ vendi
cōe adq̄rere valeatis. Et hoc ꝯſiliū
dedit moyſi cognat⁹ ſuus. Proui
de inquit de oī plebe viros ſapiētes
⁊ timentes deū ⁊ qui oderint aua
riciā: ⁊ ꝯſtitue eos tribunos ⁊ cen
turiones: quinq̄genarios ⁊ decāos
qui iudicent pp̄l'm oī tpe. A. Item
in ſum. eo. ti. q. xl. Claꝝ eſt aūt ꝙ
dcā officia regiminis vendi ſtrictiſ
ſime phibent̄: ⁊ ſtatutū eſt ꝙ nō
eligant̄ ambicōe vel precio: ſed vi
ri pbate vite ⁊ taliter aſſumpti ni

hil dn̄t p officijs dare. Imo inter
geſta dn̄t iurare ſe p hmōi offici
is nihil dediſſe: vel poſtmodū nū
q̄ daturos p ſe vel interpoſitam p
ſonā titulo donacōis. vendicōis
vel quocūq̄ꝫ alio velamēto. Et ob
hoc exceptis ſalarijs nihil penit⁹
tam in adminiſtracōe poſitos: q̄
poſt depoſitū officiuꝫ pro aliquo
preſtito beneficio tpe adminiſtr̄
cōis q̄ gratuito meruerint accep
turos. Et ſi q̄s auſus fuerit preſtita
ſacra negligere: non mō adūſus
accipientē: ſed etiā aduerſus dan
tem accuſandi cūctis tanq̄ crimē
publicum ꝯceditur facultas. qua
drupli pena eum qui ꝯuictus fu
erit modis oībus feriendo. Cod. l.
iul'. repe. l. fi. B

Utrum liceat dn̄is recipe mu
tuū a talibus officia
tis: ita ꝙ ſatiſfaciant ſibi de officō
R. ſm tho. in predcā epl'a. Ad hoc
videt̄ dicendū: ꝙ ſi pacto mutuū
detur vt officium recipiant abſq̄ꝫ
dubio pactū eſt vſurariū. quia p
mutuo accipiunt officij ptātem.
vnde in hoc datis eis occaſionem
peccādi ⁊ ipſi etiā tenent̄ reſigna
re officio taliter adq̄ſito. Si tn̄ of
ficiū gratis dederitis. ⁊ poſtmodū
mutuū receperitis ab eis qḋ de of
ficio recipe poſſent hoc abſq̄ꝫ om
ni pctō poſſet fieri. A Itē in ſū. eo.
ti. q. xli. B

Utrum pſone eccāſtice debeant
perſoluere exactiōes
vel tallias. R. Nullo mō: nec licet
laycis exigere ab eis etiā rōe poſ
ſeſſionū ſuaꝝ. domoꝝ. ⁊ predioꝝ.

ex. de immu. ec. q nonnulli li. vi.
A. niſi predia fuiſſent p pri9 pre
dictis exactionib9 ſubiecta Tunc
enim tranſeunt cū onere ſuo vt ſup
emunitas ecc̃ie. §. ix. Sed poſito q
quis verus dñs eſt: et q nihil pci
tus pcipit: quod vix credibile eſt
quin ad min9 a ſubditis recipiat
iuſticias et ſequant eum in exerci
tu in bello iuſto. Si tñ ita verū ſit
q nihil pcipit: credo ſaluo melio
ri iudicio dicit ray. q dñt aliqd
inter ſe ſtatuere qđ detur ſibi in ſi
gnū ſubiectionis ne al's inutiliter
videat eſſe penes eū dñium rei ſue
ar. optimū ad hoc. xviii. q. ij. eleu
therius. et v. q. iij. ſi quis obiecerit
Si aūt dubitet quid aut q̃ntum il
lud debeat eē: credo q dñt obſerua
re qđ in vicinis villis vel caſtris ꝑ
puicijs obſeruat: ita tñ q illa vil
la non grauet. Vel ſi diuerſe ſint
ↄſuetudines ea que minus ſoluit
eligat: extra de ↄſue. cū olim in ſi.
ext. de cenſi. ex pte in ſi. et ca. ſuper
eo. Et hoc totū intelligo: niſi ipſe
vel aliquis de anteceſſoribus ſuis
vendiderit vel donauerit eis illud
qđ in ſubiectionis ſignū ↄſueuit p
cipere. tunc enim non pt aliqd pete
re. Con. vi. et hoſ. Et addit hoſt. q
hec vera ſunt: niſi cōtra dominium
preſcripſiſſent libertatē: vt in ſu.
eo. ti. q. xxxvij. B. Ad materiā tal
liaꝝ poteſt competere ſupra peda
gium.

Temperātia vi

de ſupra ſobrietas. et etiā
ſupra ebrietas.

Teſtamentū. i.

Coiter. Quis pōt facere te
ſtamentū. Re ſm goſ. Quilibet pt
facere q̃ non ꝓhibet. Prohibetur
aūt primo filiusfamilias niſi de pe
culio caſtrenſi vel q̃ſi: ex. de ſepul.
licet li. vi. Nec pt relinqre aliqđ p
aīa ſua ſine pris aſſenſu Sꝫ bñ pt
eligere ſepulturā ſi ſup puberta
tem ſit: vt hī. ē ſepultura. ij. §. iij.
A. Hoc etiā hī in dcō c. liꝫ. B. Itē
ꝓhibet impubes. Itē ſeruus. Itē
furioſus nō hñs lucidū interuallū.
Item pdigus cui eſt adminiſtra°
bonoꝝ interdcā. Item mutus q̃ ni
hil loqtur. Surdus q̃ oio nihil au
dit vt in inſti. quib9 non eſt p. fa.
teſta. p totū. A. Et ibi pꝫ q teſtm̄
non vitiatur: ſi interdum admini
ſtracōis bonoꝝ vel ſupradcē infir
mitates p9 eius ↄfectionē aduene
rint et q ſi ſurdi et muti fuerint lit
terati: pñt teſtari: vt ibidē in. §. ſe
ſe. B. Nec9 aūt pt cū ſolemnitate
que hī. C. qui po. fa. teſta. l. hac cō
ſultiſſima A. Et ibi requirant qui
hñt ſup hoc ↄſulere. B. Item et illi
qui ꝓprijs renūciauerunt: et nihil
hñt vt ingreſſi monaſteria. in au
ten. de mona. §. illud. C. de ſacroſā.
ec. Aute. ingreſſi. xix. q. iij. q ingre
dientibus Sed ſi quis filios hñs
monaſterium ingrediat nullo cō
dito teſtamento pmittitur ei diui
dere cū filijs et inter eos pticipare
vt in auten. de ſan. epi. §. ſi q̃ muli
er. xix. q. iij. ſi qua mulier. A. Ibi
dicitur q ſi habens liberos ingre
diatur religionem antq̃ de reb9

ſuis inter eos diſponat liceat ei p⁹
ea inter eos diuidere legitima nul
la diminuta: ⁊ qđ eis non dederit
monaſterio ↄpetet. Sed ſi oēm ſub
ſtantiā inter filios diuidere voluerit
ꝓpria ſua pſona filijs ↄnuata vnā
ſibi ptem oibus modis retineat:
q̄ cedat iuri monaſterij cōpetere. Si
vero in monaſterio moriatᷣ anteq̄
inter filios legitimos diuidat legiti
mā ptem ſibi pcipiāt. Reliq̄ vero
ſbe ps monaſterio ↄpetat. B Po
teſt etiā facere teſtm̄ q̄ñcunqꝫ añ
pfeſſionē cū ad ſeculū reuerti poſ
ſit: ex. de regu. ſtatuimus. A Item
in ſū. ti. ij. ti. v. q. ci. ſm hoſtien. B
Vtrū aūt cleric⁹ poſſit facere teſtm̄
hēs ſupra clericus iiij. ſ. ij. Heremi
te q̄ſi non renūciauerunt ꝓprijs:
nec ſe alicui ecclie tradiderunt vitā
mutando teſtari pn̄t: alᷣ non. xix.
q. iij. ſ. econtra paulus. A. Item in
ſum. eo. ti. q. cij. ſm hoſti. B. Itē te
ſtamenta publicoꝝ vſurariorum
ſunt irrita ipſo iure: ex. de vſur. q̄
q̄. li. vi. A. vbi patet q̄ hoc eſt ve
rum: niſi prius fecerint cautionē:
ſeu ſatiſfactionē ſm formā ibi tra
ditam. B

Vtrum religioſus in epūm p
motus poſſit teſtam̄
tum facere. R ſm tho. ij. ij. q. clxxx
v. Nullo modo pōt: q̄ ſola diſpen
ſatio rerum eccāſticarum ei ↄmit
tit: que morte finitur ex qua teſta
mentū incipit valere. Si tñ ex con
ceſſione pape teſtamentū faciat:
non intelligitᷣ de ꝓprio teſtm̄ facere
ſed aplica autoritate intelligitur
amplieta ptās ſue diſpenſacōnis

vt poſſit valere poſt mortē. A. Itē
in ſū. eo. ti. q. ciij. B

Quid ſi quis aliquē teſta
ri ꝓhibuerit R Ab
eius erit hereditate repellend⁹: vt
C. ſi quis ali. teſt. phi. l. ij.

Quot teſtes oꝫ q̄ ſint i te
ſtamento. R Regu
lariter ſm leges ſeptē teſtes ꝛqui
runtᷣ: in inſti. eo. ſ. ſi ⁊ C. eo. l. hac
cōſultiſſima. Hoc tamen fallit. q̄
q̄ñqꝫ valet ſine teſte: vt ſi miles i
bello ſcribat ⁊ moriatur. C. de mili.
teſta. l. milites. A Ibi patet q̄ h⁹
locum habet in teſtamento confe
cto tpe quo in milicia moritᷣ vul
neratus: ſiue ſcripſerit in clipeo ſi
ue in terra ſiue vbicunqꝫ. B. Rñqꝫ
ſufficit vnus vt ſi fiat corā impa
tore. C. eo. l. omniū. A. Et ibi patꝫ
q̄ iſte teſtis eſt ipſe impator cū
fuerit ſupplicatū p inſtituendo he
redem aliquā certam pſonam. B
Rñqꝫ duo vt inter filios. C. eo. de. l.
hac ↄſultiſſima. ſ. ex impfecto. vel
ſi in territorio. A. non in milicia
tpe quo moritᷣ. B. teſtetur miles.
ff. de mili. teſta. l. lucius. Similitᷣ
etiā in his q̄ ſunt ad pias cāas. ex
tra eo. cū eſſes: ⁊ c. relatum Rñqꝫ
tres vel quatuor: vt ex ſpeciali pri
uilegio. C. eo. l. ſi non ſpeciali: ⁊ l.
ſi vnus. A. Et his legibus patꝫ q̄
iſtud priuilegiū non magis arta
tur ad hunc numerum trium vel
quatuor: q̄ ad alium. B. Quando
qꝫ quinqꝫ videlicet in teſtō ruſtici.
C. eo. l. ſi. A. Ibi patet q̄ hoc obti
net qñ teſtamētū fit in loco vbi ſe
ptē teſtes haberi non poſſunt. B.

Quinque etiam octo requiruntur: vt quando testator vult testari in scriptis et nescit litteras: vt in dicta. l. hac consultissima. Aduertendum quod predicta solemnitas testium abrogata videtur per ius canonicum ac etiam diuinum per quod duo vel tres fidedigni testes sufficere videntur secundum Jo. hos. et glo. rayn. vt in sum. eo. ti. q. xiiij. Et de hoc latius dictum est supra eccl. i. §. v. in addicione. B

Quid si testator non vult quod testes sciant tenorem testamenti sui. Respondeo Potest facere testamentum quod dicitur in scriptis vel quod ipse primo testamentum scribat vel etiam scribi faciat: et postea cartam clausam reponat testibus dicens Hoc est testamentum meum: rogo quod sigilletis et subscribatis vos. C. eo. l. hac consultissima. Sed tamen per hunc modum facere testamentum non est tutum: quia multas obseruantias requirit: quas frequenter cum non seruentur: ostenditur quod non valeat testamentum: melius est quod fiat sine scriptis. s. quando scribitur per notarium tamen B

Quibus verbis debeat fieri testamentum. Respondeo. Non refert si dicat. Petrum heredem instituo vel voluntatem meam eius dispositioni committo. quia non videtur decedere intestatus: ex. eo. cum tibi. Nec curandum est de verbis testatoris: dummodo sint talia per que de voluntate constet. C. eo. l. si. A. Idem in sum. eo: ti. q. cvi. secundum hos. qui etiam dicit quod ob hanc causam error nominis non nocet: vt ibi. B

Vtrum in secundo testamento oporteat fieri mentionem de primo. Respondeo vt nota. xviii. di. quoniam. A. in glo. B. dicendum quod non oportet: nisi in duobus casibus Vnus si factum fuit testamentum inter liberos. C. eo. l. hac consultissima. §. ex imperfecto et auten. ibi posita. hec inter liberos. Alius si testator ipse legem sibi imposuit: puta si in priori testamento dixit. si fecero aliud testamentum: non valeat. vel non valeat: nisi dixero pater noster et cetera. tunc enim faciendo secundum: oportet quod faciat mentionem de primo: vt. ff. de legi. iij. l. si quis in prin. A Idem in sum. eo. ti. q. cviij. B. Sed si quis velit cassare testamentum primum et non facere secundum: non potest: nisi iam post conditum primum sit lapsum decennium. et coram tribus testibus dixerit nolle valere primum A. Idem etiamsi hoc dixerit inter acta vt in. l. que sequitur. B. C. eo. l. sancimus A. De hac solemnitate dicendum sicut dictum est supra in. §. Quot testes. B

Qualiter confirmetur testamentum. Respondeo Per mortem testatoris: vt habetur heb. ix. Sed ante mortem quandoque mutari potest: etiamsi pacto conuenerit ne mutetur. C. de pac. l. pactum quod dotali. A Idem in sum. eo. ti. q. cix. B

Testamentum. ij. quantum ad institucionem heredis et substitucionem. In testamento tenetur quilibet instituere sibi heredem aliquem vel aliquos collegium et huiusmodi. Sine institucione heredis non esset factum testamentum: vt. C. eo. l. iubemus. §. quod si non fuerit. Et siquidem testator habeat descendentes vel ascendentes: illos

tenetur heredes inſtituere ſaltē in
eorum legitima. C. de inoff. t. teſta.
Autē. nouiſſima. de qua habes ſu
pra legitima. A. Ibi ſolum dī de le
gitima deſcendētiū. Legitima vero
aſcendentiū cum non ſit innoua
ta vī quarta ps vt in inſti. de inof
fi. teſta. §. ſi. Nam et ipſi pñt agere
ꝯtra teſtamentum filioꝝ vt patꝫ
eo. ti. in prin. et hoc niſi teſtator a
liquid dictis deſcendētibus ſeu aſ
cendētibus in teſtō reliquerit. tūc
enī non rumpitꝰ teſtm̄: ſed ſuppletꝰ
qd minus fuerit legitima. C. de in
offi. teſta. l. omnimō cū ſeqn̄tibꝰ.
et ſic non tenetꝰ teſtator eos preci
ſe inſtituere. B. Qꝫ ſi nec deſcendē
tes nec aſcendētes habeat: tūc ſm
leges pōt inſtituere alios quoſcū
qꝫ. A. Si tamen inſtitueret infāes
aut turpes pſonas: tunc fratres
vel ſorores pñt rumpere teſtamē
tum et ſibi totam accipere heredita
tē. C. de inoffi. teſta. l. fratres: et in
inſti. de inoffi. teſta. §. ſoror. B. Tñ
vt ait tho. in quadā queſtione de
quolibꝫ ſi ppinqui indigerent illa
hereditate indigentia manifeſta
tunc tenetur eis hereditatē dimit
tere: niſi eſſent mali et hmōi bonis
indigni. Et dico tenetur ex debito
honoris parentalis: qꝛ cū precipi
tur honorare pr̄em et mr̄em: preci
pitur etiam honorare pentelam i
his que ad parentelam pertinent
Si aūt non indigerent manifeſte
pōt libere in alios refundere dicen
te ſaluatore. Da pauperibus et ſeq̄
re me. A. Idem in ſum. li. ij. ti. v. q.
xviij. vbi et additur Secus tamē

eſt in quibuſdam terris de iure ꝯ
ſuetudinali. In quibuſdaꝫ enim
terris teſtator pōt ex iure patrie:
cuicunqꝫ vult rem ſuaꝫ dare vel vē
dere. Alicubi ſuccedit vnus primo
genitus. alicubi vltimo genitus.
alicubi omnes p diuiſionem. Igi
tur ſi conſuetudo que iuri equiua
let dat alicui licentiam liberam:
aut alteri conferendo vel totaꝫ vel
partē hereditatis non preiudicat
alicui faciendo quod pōt de iure.
Nota tamen ꝯſuetudines irratio
nabiles etiam circa hoc reproba
ri. Vnde inno. quartus ſcribēs ad
quoſdā epōs theutonie reprobat
ꝯſuetudinem vel ſtatutū ſup hoc
qꝫ nullus poſſit in vltima volunta
te legare eccleſijs: vel alijs pijs lo
cis aut quibuſcūqꝫ pſonis plus
qꝫ quinqꝫ ſolidos vſualis monete
et precipit hmōi ſtatuta denūcia
ri penitus nō tenere. B

Nunqd teſtator pt ſubſti
tuere aliū heredeꝫ
q debeat ſuccedere primo heredi. e
Re. Si teſtator hēat filios impube
res: pōt eis ſubſtituere quoſcūqꝫ
velit: qui ſuccedent eis ſi non vene
rint ad pubertatē: vt. C. de impu.
et alijs ſubſti. l. ſi teſtō. A. Et ibi pꝫ
qꝫ talis ſubſtitutus dī directus he
res: et ſic totam capit hereditatē ſi
ne aliqua diminucōe. B Si vero ve
nerint ad pubertatē pt eis ſubſti
tuere ſi moriantur ſine liberis. A.
Idem etiā ſi moriantꝰ cū liberis. C.
de impub. et alijs ſubſti. l. heres et
l. ſe. Debet tñ ſalua eius legitima:
vt ſequitur. B. Et intelligitur

ſubſtitutio deducta legitima filio
rum ⁊ deducta quarta toti⁹ que dr̄
trebellianica: quā deducit quilibet
inſtitut⁹ heres· cui alius ſubſtitui
tur A. ſ. vulgariter ⁊ p⁹ pubertatē
inſtituti· vel etiā cū accipit heredi
tatē p fideicōmiſſum ab inſtituto
herede: q̄ a teſtatore grauat⁹ ē he
reditatē alteri reſtituere: vt in ca.
raynuti⁹· de quo ſ̄· B. vt ext. de te
ſta. raynutius. Et de hac materiā
iſta ſufficiant· ⁊ q̄ dicta ſunt ſup̄·
hereditas

Teſtamentū iij

quantū ad executionem.
Vtrū teſtator poſſit heredib⁹ ſuis
p teſtm̄ penā imponere ſi nō paru
erint voluntati ſue. R̷. Sic vt in in
ſti. de leg. pene dum tñ qđ teſtator
precipit nō ſit turpe vel inhoneſtū
ff. de cō. inſti. quidā. A. Et idem hr̄
in dcō. ſ. pene ad fi. B

Per quē coget̄ heres teſtm̄ ſi
ue voluntatē defuncti ad
implere. R̷. Heredes infra annum
cogendi ſunt p epm̄ adimplere. ⁊
ſi neglexerint: tunc ipſemet epūs
exeq̄tur: ex. eo. nos quidē ⁊ cā. ſi he
redes A. vbi dr̄. Si heredes iuſſa te
ſtatoris nō adimpleuerint: ab epō
loci illius oīs res q̄ eis relicta ē ca
nonice interdicat̄ cū fructibus ⁊ ce
teris emolumentis: vt vota defun
cti impleant: ⁊ de termino anni· ⁊
q epūs p ſe exequatur: hr̄ in dicto
c. nos. ⁊ incipit iſte annus a tpe
āmonicōis ſm hoſ. ⁊ in ſum. li. ij.
ti. v. q. cxi. B. Nec obſtat ſi forte te
ſtator interdixerit ne epūs ſe intro
mitteret: ex. eo. tua A. Idem in dcā
q. cxi. ſm hoſ. ⁊ eo. ti. q. xcvij. ſm
ray. ⁊ glo. B

Vtrū defunctus ſentiat detri
mentum q tardantur
elemoſine quas legauit. R̷. ſ cōm
tho. in quolibet. Dicendū q quātum
ad meritū eī nullū detrimentū
patit̄ ex predcā tarditate maxime
ſi quantum in ipō fuit cām adhi
buit vt hmōi elemoſine cito darē
tur: q meritū principaliter ex vo
luntate ⁊ intencōne dependet. Sed
quantū ad effectū elemoſine pati
tur detrimentum. non quidē vt p
hmōdi tarditate puniat̄: ſed q re
mediū ei non adhibetur dū ſuffra
gia differunt̄ quibus plurimū iu
uaret̄. A. Idē in ſū. co. ti. q. cxiij. B
Silr̄ non patitur detrimentum ſi
differat̄ reſtitutio quā ipſe māda
uit fieri: ⁊ licet tarde ⁊ in morte: tñ
fecit qđ potuit A. Licet hoc caſu nō
grauet̄ quo ad damnacōem: pu
to tñ q facta reſtitucōne: citius a
pena abſoluat̄. ſicut i cronicis mi
norū legitur de quodā qui impedie
batur ab ingreſſu paradiſi: quo
uſq facta fuit reſtitutio ad quam
tenebat̄. B.

Vtrū executor debeat retar
dare diſtribucōnē
elemoſinarū ad hoc q res defuncti
melius vendantur. R̷. ſm tho. in
quolibet. Dicendū q in mora mo
dici temporis non videtur eſſe ma
gnū periculum. Vnde ſi executor p
modicū tps eas dare differat vt
res defūcti meli⁹ vēditis aptiores

elemoſinas dare poſſit: laudabi
liter hoc facit. Si vero ecōtrario ꝑ
multum tp̄s differat elemoſinas
diſtribuere vt in modico amplio
res elemoſinas faciat: non vĩ eſſe
ſine culpa. qꝛ forte defunctus inte
rim a purgatorio liberat̄: in quo
dū ipſe eſſet: remediū ſuffragioꝝ
maxime ei nec̄ariū fuerit. Hoc au
tem relinquit̄ prudētis executoris
examini: vt ſ. ꝯſideratis dilacōne
tpīs ⁊ ꝯditione pſone: q̄ citiꝰ vel
tardius liberāda eſt. ⁊ etiā quāti
tate augmenti elemoſinaꝝ faciat
qd viderit expedire defūcto. A. Idē
in ſum. eo. ti. q. xxiiij. B. De legatis
alia quedā hēs ſupra legare

Quid ſi de pluribꝰ executo
ribꝰ teſtamenti vnꝰ
moriat̄. vel eſt in remotis vel non
vult exeq̄. cſz. Alius pt̄ executōm
implere: niſi teſtator aliud exp̄ſſe
rit: ex. eo. religioſus. li. vi. Vtrū re
ligioſus poſſit eē executor teſtam̄
ti: hēs ſ. religio. i. ꝟ. pen̄. A. Predi
ctis adde qd dr̄ in inſti. de acti. ꝟ. itē
mixta: viꝫ qꝛ qui relicta eccleſijs vel
alijs venerabilibus locis dare di
ſtulerit: vſqꝫ dum in iudicio voce
tur: ipſum relictum dare compelli
tur: ⁊ aliud tantundē ꝓ pena. B

Teſtis i. Quis
poſſit eſſe teſtis. ſiue que
ꝯditiones requirant̄ in teſte. Rñ.
Principal̄r quidē requirunt̄ q̄ in
hiis verſibꝰ ꝯtinent̄. Conditio. ſex
us. etas. diſcretio. fama. Et fortu
na. fides: in teſtibꝰ iſta requires. A

Hoc fuit dictū goff. qui etiā dicit
qꝛ regulariter oēs poſſunt eſſe
teſtes qui non ꝓhibent̄ vt in ſum.
li. v. ti. v. q. dxxvij. B. Primo ḡ req̄
rit̄ ꝯditio. ſ. vt nō ſit ſeruꝰ qꝛ ſeruꝰ
non recipit̄ ad teſtimoniū. C. eo. l.
qm̄ liberi. Nam ſeruus ſepe metu
dn̄antis teſtimoniū ſupprimit ve
ritatis: ex. de ver. ſig. forꝰ. ꝟ. teſtes.
iiij. q. iij. ꝟ. item in criminali. iij. q.
v. accuſatores. Fallit tn̄ hoc caſu de
facto ſerui q̄rit̄: nō tn̄ p dn̄o vel
cōtra dn̄m vt in. ꝟ. itē in criminali.
v. itē ſerui. Aut ſi p ſeruū aliqd di
cat̄ depoſitū vel ꝯmodatum ſm gl.
Ibiqꝫ etiā addit. Et ſic viles perſo
ne recipiunt̄: vbi de facto eaꝝ agi
tur. Et idem vĩ in. l. ſeruos. C. eo. de.
Itē qñ deficiunt alie ꝓbacōes ad
mittitur etiā ſeruus: ſed cū tormē
tis ſm goff. vt in dcā. q. dxxvij. B.
Secundo requiritur ſexus qꝛ femina
non admittit̄ ad teſtimoniū in cā
criminali. xxxiij. q. v. mlierem: niſi
cū de crimine ciuiliter agitur: tūc
enī admittitur etiā ꝯtra clericos.
extra eo. qm̄. ⁊ c. tam litteris. A.
Item admittitur mulier in cauſa
criminali cum agitur p inquiſitio
nem: vt notat glo. in dicto ca. qm̄.
B. In ciuilibus admittitur. xv. q.
iij. ꝟ. ex eo. Non admittitur etiam
in teſtamentis vt in inſti. de teſta
men. ꝟ. teſtes. A. Idē qd hic nota.
in dcā. q. dxxvij. B. Et nota qꝛ mu
lieres cauſa ferendi teſtimonium
non debent inuite ad iudiciū tra
hi. ſed cū neceſſariū fuerit teſtiōniū
eaꝝ iudex in expēſis ꝓducētis mit
tat tabellionē ā aliā pſonā idoneā

vel ſi hoc iure ꝓhibente in caſu nō
poſſit pſonaliter ipſe vadat vel ſi
nō deceat ire: aliuꝫ mittat. Hoc ex
plicite hẽ: ex. de iudi. mlieres lib.
vi. Tercio reqritur etas. Nã in ci
uilib⁹ non admittit̃ minor. xiiij. ã
nis. iiij. q. iij. c. i. In criminalib⁹ ve
ro nō minor. xx. vt ibidē dĩ. ꝰ in cri
nali. v. itē in teſtiomiũ. Quarto re
qritur diſcretio. qꝛ non recipit̃ ad
teſtimoniũ furioſus ſiue mēte ca
ptus. A. niſi tpe lucidi interualli:
vt in. ꝰ nec furioſus. de quo ĩ. B ſic
nec ad iudicandũ. iij. q. vij. ꝰ tria
qꝛ non ē ɔpos ſue mentis. ff. q̃ teſ
ta. fa. poſ. l. q̃ teſtō. ꝰ nec furioſus
Quinto reqritur fama. Nã infães
a teſtimonio repellunt̃ ex. de teſt.
cogē. pretrea. Nec ꝓdeſt pnĩa. qꝛ
licet aias p pniam ſaluare poſſi⁹
infamiã tñ non poſſumus abolere
ij. q. iij. c. hic colligit̃. Nam ⁊ act⁹
legitimi ſunt infamib⁹ interdicti:
ex. eo. licet ex quadã. ⁊ in glo. ibi
dem Et hoc intellige niſi prius fue
rint in integꝝ reſtituti. iiij. q. iij. ꝰ
itē in criminali. v. itē. l. iuli. ij. q. iij
preuaricatoreꝫ in fi. Itē adeo dꝫ eē
teſtis ſine oia infamia qꝛ ſi graua
ta fuerit ei⁹ opinio ad teſtimoniũ
admitti non dꝫ: ex. de excep. denīqꝫ
ij. q. vij. teſtes. ⁊ precipue in crimi
nali cã: ex. eo. teſtimoniũ. Item dꝫ
eē ſine crimine. Nã criminoſus re
pellit̃ ab oi teſtimonio q̃diu in cri
mine pſeuerat. Si vero ſit emēda
tus non repellit̃ in cã ciuili A. niſi
eũ fuerit comitata infamia. vel fue
rit piurus vt in dcō c. teſtimoniũ
B. Sed in criali talis repellit̃: ſi de

crimine fuerat pri⁹ ɔuictus vel cō
feſſus: vel nunc p excepcōeꝫ ɔuin
catur vel grauata ē eius opinio ꝓ
eo qꝛ aliqñ ſic fuit repulſus. Alit̃
vero q̃ emendatus ē recipit̃ etiaꝫ
in criminali. A. ſ. cũ de crimine agi
tur ciuilit̃: vt in dcō. c. teſtimoniũ
Alr̃ in criali etiã p⁹ pniam repelli
tur ſi ɔuincat̃ vt dictũ eſt in dcō c.
teſtimoniũ. B. Hec oia in predcō
c. teſtimoniũ cũ his q̃ ibi notant̃.
Sexto reqritur fortuna. ſ. an ſit lo
cuples vel egen⁹ vel lucri cã q̃d fa
ciat. Hoc iudici ɔſiderandũ ē. iiij. q
iij. teſtes v. itē teſtiũ Septio reqrit̃
fides: qꝛ infidelis ɔtra fidelem non
admittit̃. ij. q. vij. ſi hereticus. xxi
ij. q. iiij. ipſa pietas. A. Pro fideli
aũt bene admittit̃ teſtimoniũ infi
delis ɔtra fidelem. Et ſilr̃ ꝓ infideli
ɔtra infidelem: dcō c. ſi heretic⁹. B
Hec ergo ſunt principalia in teſtib⁹
ɔſideranda. Sunt ⁊ alia q̃dam cō
ſideranda q̃ hic ſtatim ſequunt̃.
Primo viꝫ vtrũ ſit inimic⁹ eius cō
tra quē dat teſtimoniũ vel amic⁹
e⁹ ꝓ quo teſtificat̃. iiij. q. iij. teſtes
v. ideoqꝫ in pſona. Itē obſcuri et
ignoti nō admittunt̃. vel ſolũ ad
mittunt̃ cũ tormentis ã verberib⁹
vt in auten. eo. ꝰ ſancim⁹ A. Et ibi
pꝫ qꝛ hec obtinent qñ ex aliq̃ ɔie
ctura dubitat̃ de corrupcōe. B. Itē
nec executores negocioꝝ: aut ꝓcu
ratores q̃ in ipſa cã fuerĩt actores.
vel ɔſiliales: ex. eo. inſu p. Imo eti
am q̃ fuit ꝓcurator vel aduocatus
in priori iudicio non recipitur in
teſtem in cã appellacōis: ext. eo. ro
mana. li. vi.

Vtrum qs poſſit admitti ad
teſtimoniũ i ſua cã. ℞
Nõ. neq3 principalr. neq3 ſcdario
. C. eo. l. oibus. Vñ venditoꝛ in cã
rei vendite nõ admittit̃ pro empto
re. q2 cã ꝓpria venditoris eſſe videt̃
neq3 venditoꝛ in cã pignoris ꝑ cre
ditore. ff. de app. l. ab executore. ꝯ.
alio ↄdemnato. Fallit hoc in lega
tarijs ꝛ fideicõmiſſarijs q̃ ferunt
teſtimoniũ in cã teſtamenti cum
agit̃ de hereditate: nõ de legatis ꝛ
fideicõmiſſis ſuis. B. ñ tñ pñt ſcribi
ꝛ eẽ teſtes in eo teſtõ in quo aliq̃d
eis legatũ eſt. C. de teſta. l. dictanti
bus. Itẽ fallit in collegijs ꝛ corpo
rib9 in quib9 ſingulares eoꝝ pſo
ne ꝑ cã vniuerſitatis ferre pñt teſ
timoniũ. xiiij. q. ij. ſi ꝑ prudentiaꝫ.
ex. eo. inſup: ꝛ c. cũ nũcius. Et hoc
ideo: q2 cauſe vniũſitatis non ſunt
ſinguloꝝ: ꝗ̃ſi cõmodũ ↄtingat ſin
gulos: vt. xij. q. ij. quí manumitti
tur. ꝛ intellige niſi fuerint actores
vel ſyñdales in ipſa cã: vt in ꝑ re. ꝯ.
dictũ eſt. A. ꝛ ꝓbatur in dcõ c. in
ſup. Et idẽ qd in hoc. ꝯ. no. in dcã. q
dxxvij. B

Vtrũ in cã cri duoꝝ alter
admitti deat ad teſ
timoniũ. ℞. Nõ. q2 cã ↄmunis du
oꝝ vtriuſq3 eſt. ar. ff. de ritu nupt.
l. illud. Et idẽ i ſocio criminis ꝛ pti
cipe. iiij. q. iij. itẽ in criminali. xv.
Itẽ liberi: ex. eo. c. veniens. Nec ob
ex. eo. qm. Nã illud eſt ſpãle in cã
denunciacõis vel ibi admittuntur
ſocij criminis ad preſumpcõꝫ: ex.
de adul. ſignificaſti. Credit̃ etiam
ſocijs criminis in exceptis vt in cri
mine leſe maieſtatis ꝛ hmõi. lxxix
di. ſi quis papa viuente. vi. q. v. ſi
quis cũ militibus. xxv. q. iij. nemi
ni: ex. de ↄfeſſ. c. v. Idem in dicta. q.
dxxvij. B

Vtrũ pentes vel liberi poſ
ſint ꝑ vel cõtra ſe te
ſtimoniũ ferre. ℞. Gñaliter p re
ctã lineã aſcendentes vel deſcẽdentes
ꝑ vel ↄtra ſe idonei teſtes nõ ſunt
iiij. q. iij. ꝯ. itẽ in criminali. v. itẽ te
ſtis. ꝛ v. item pntes. ff. eo. l. teſtis
Idem eſt de mre: ſed tñ ambo pen
tes in caſu admittunt̃ ꝑ filio. ſ. cũ
querit̃ de etate vel natiuitate: ext.
q̃ fil. ſint leg. tranſmiſſe ꝛ c. per tu
as. A. Et in his c. pꝫ q2 hoc eſt veꝝ
niſi certis indicijs ꝛ teſtib9 ↄtrari
um appareat. B. Itẽ vbi agit̃ de im
pedimento matrimonij rõe ↄſan
guinitatis vel affinitatis: ex. eo. q̃
tiens. Ceterũ ſi agit̃ an mrimoni
um ſit ↄtractum vel non: tunc mr̃
ſuſpecta eſt ſi vir ſit ſuperioꝛ: extra
eo. ſup eo. Quem caſum hẽs ſupra
mrimoniũ. vij. ꝯ. ſi. Sunt aũt que
dã perſone q̃ aduerſus ↄiunctos
ſuos teſtimoniũ dicere nõ cogunt̃
vt aduerſus ſoceꝝ. generũ. vitri
cũ. preuignũ. ſobrinũ. ſobrinã ſo
brine natũ. eoſq3 qui in ſcdo gra
du ſunt. Itẽ aduerſus pſonum et
pſonam ꝛ liberos eius: vt. iiij. q.
iij. ꝯ. itẽ in criminali. v. itẽ. l. iulia.
Et alie etiã pſone q̃ ibidẽ ↄputan
tur: que gñaliter a ferendo teſtio
nio ſunt exẽpte. A. Et ibi pñt vide
re qui habent hoc agitare. Et idẽ
qd in hoc. ꝯ. no. in dcã. q. dxxvij. B

Vtrū teſtes ꝓduci poſſint d
domo actoris.c Re. Nec
de domo actoris: nec accuſatoris:
nec in cā ciuili nec criminali teſtes
ꝓduci dn̄t: qꝛ eoꝝ teſtimoniū ſu
ſpectū eſt iij. q. v. p totum. iiij. q. iij
§. itē in criminali. v. Itē etiā iuē ci
uili. Oēs aūt predcī qui repellē di
ſunt dn̄t admitti: ſi is ɔtra quem
ꝓducitur eoꝝ teſtimonio in alio
iudicio ſit vſus: n̄ inimicicias pꝰ
modū exortas docuerit: vel aliqd
aliud legitimū poſt emergēs ſeu
corruptionē: vt in predcō. §. iteꝫ in
criminali. v. item ſi quis teſtibꝰ
a. C. eo. l. ſi quis teſtib. A Idem in
dcā. q. dxxviij. B Nota q ſacerdos
non dꝫ eſſe teſtis in inſtrumentis
ɔfectis tn̄liter inter ſclares. xiiij. q.
ij. q̄q̄. Hoc intellige de honeſtate
a nō de ncitate. Ibi dī. Q̄q̄ ſacer
dotū teſtimoniū credibile hēatur:
tn̄ in ipſis ſeculi negocijs ꝓ ɔficiē
dis inſtrumentis ad teſtimoniuꝫ
non rogent: qꝛ eos talibꝰ rebus in
tereſſe non ɔuenit. Si aūt euentu
aliquo cauſe iterfuerint: a aliqd
viderint vel audierint vbi nulle
idonee ſecularium inueniant pſo
ne veritas occultet: a malis vt bo
nus extimet: in ꝓuidentia ꝓprij ſit
epī: vt aut coram ſe a competenti
bus iudicibus: aut aliter verita
tem honorifice teſtificentur. B

Teſtis. ij. de nu
mero teſtium. Et quidem
duo teſtes regulariter ſunt ncārij
a ſufficiunt. ff. eo. l. vbi numerus
iiij. q. iij. §. Item in criminali. v. itē
vbi. A. Idem in ſū. li. ij. ti. v. q. dx
xviij. ſm hoſ. a goſ. B.

Vtrū in aliquibus cauſis
ſufficiat vnus teſtis
Re. Licet coīter nō ſufficiat: vt nūc
dictū eſt ſtatur tn̄ teſtimonio vni
us in his in quibꝰ alteri preiudici
um non infert: puta ſi dubitat de
aliquo an fuerit baptiſatꝰ vel an
eccā ɔſecrata. de ɔſe. d. iiij. puulos
a c. cū itaqȝ. Item ſtat teſtimonio
vnꝰ vbi de ɔſenſu ꝑtium ita ɔue
nit: cū a teſtimōio aduerſarij ſta
ri poſſit. C. de fideiɔmiſ. l. fi. Itē qn̄
q̄ritur an aliqs ſit emendatus de
crimine: ſtat teſtiōio ſacerdotis
ex. eo. teſtimoniū. A. Ibi nō bene
hoc ꝓbatur: ſed ex eo qꝛ cū in ſecre
to ɔfiteatur: alr ꝓbari nō pōt ſm
hoſ. a in dicta. q. dxxviij. vbi etiaꝫ
patet ſm eundem q idem eſt de eo
qd ſequitur. B. Item in correctiōe
fraterna ſup prima correctione ca
ritatiuā per vnū ſolū ꝓbat: qꝛ nec
alr pt. ext. eo. in oi. A. Itē qd ſup
nota in dcā. q. dxxviij. ſm goſ. ra
ym. a hoſ. B. Ideꝫ eſt qn teſtīuꝫ
vnꝰ teſtimonio. qn̄qȝ nullꝰ. qn
qȝ req̄runt plures. vt ſupra teſtiū
i. §. iiij. Itē licet vnꝰ teſtis nō faciat
ꝓbationem: facit tn̄ preſūptionē
ex. de ſuc. ab inteſ. c. fi.

Vtrū in aliquibus req̄ran
tur plures teſtes q̄m
duo. Re In multis plures requirū
tur. Nam in teſtō plures requirun
tur vt ſupra teſtamentum primo
§. iiij. Item in donationibus cauſa
mortis requiruntur quinqȝ teſtes
C. de donatione cauſa mortis. le.

ſi. ꝛ i codicillis. C. de codicillis. l. ſi.
in fine. Similiter requirūtur q̄nq̄ teſtes
A. rogati. vt in dicta. q. clxxviij. B.
quādo debitor vult probare ſolutū debi
tū qd in ſcriptis fuit factū. C. eo. l.
teſtiū. A. ꝛ ibi patz q̄ ſimiliter pt
hoc probari p aliaz ſcripturā. etſi il
la ſcriptura amiſſa fuerit. poteſt ꝛ
amiſſio ꝛ ſolutio p pauciores te
ſtes probari. B. Item requirūtur q̄tu
or teſtes cū dant ad reprobādum i
ſtrumēta. ar. extra. de fide inſtru. c.
Johes. Itez contra quaſdā pſonas
vt in. ſ. ſe. dicitur. A. dictū. c. cum
Johes. non videt bene probare hoc
ad quod allegatur: ſed in. ar. facit
dicta. l. teſtium. B.

Vtrum contra aliquas pſonas requiratur maior nume
rus teſtiū. Re. ſm Tho. ſcda ſcde.
q. lxx. Sic. ij. q. iiij. preſul. A. i. eps
cardinalis ſm glo. in. c. preſul. ij.
q. iiij. ꝛ Gof. vt in dca. q. clxxviij.
B. non damnetur niſi. lxxij. teſtibus.
Preſbiter aūt cardialis. niſi xliiij.
teſtibus. Diaconus cardinalis vrb ro
me. niſi. xxviij. teſtibus. Subdiaconus
acolitus exorciſta. lector. hoſtiarius.
niſi. vij. teſtibus. Et habet locum
ſpāliter in epis. preſbiteris. diaco
nibus ꝛ clericis. eccleſie romane.
ppter eius dignitatem. ꝛ hoc triplici
rōe. Primo quidē: quia in ea tales
inſtitui debēt quorū ſāctitati plus
credatur q̄ multis teſtibus. Scdo qr
hoies qui habēt de aliis iudicare ſe
pe propter iuſticiā multos aduer
ſarios habēt. vñ ꝛ nō paſſim crede
duz eſt teſtibus contra eos. niſi
magna multitudo conueniat. Ter

tio quia ex condēnatione alicuius eorū
derogaretur in opinione hoim digni
tati ꝛ auctoritati illius eccleſie. qd ē
piculoſius q̄ in ea tolerare aliquem
peccatorem niſi valde publicū de q̄
graue ſcādalū oriatur. A. Predictis
adde qd dr̄ in. l. i. ff. eo. ſ. q̄ iudices
ſufficientē nūez teſtiū moderentur.
ꝛ eū ſolū nūez teſtiū quez ncariū
eſſe putauerint euocari patiantur.
ne effrenata ptāte ad vexādos ho
mines ſupflue multitudo teſtiū p
trahatur. Et regulariter effrenata mul
titudo videtur ſi excedit nūeruz. xl. ex
eo. c. cū cauſā. Quod tamen videtur
relinqui arbitrio iudicis ſm exigē
tiam cauſarum. cum ſit indetermi
natum. extra de offi. deleg. de cauſ.
Et ſentit glo. in dicto. c. cum cau
ſam. B.

Teſtis tertio q̄

Tum ad actum teſtificandi
Vtrum teſtis qui ſe ſubſcribit alicui
negocio preiudicet ſibi. Re. Si ſcie
ter hoc facit preiudicat ſibi. ita q̄
cōtra illud non poteſt poſtea recla
mare quia approbaſſe preſumitur
Secus ſi ſubſcribit noie alieno: qr
p hoc nō intelligitur cōſentire. vt no
ta extra. de his q̄ fiūt a pla. ſine cō
ſen. ca. q̄to. A. Clarius hoc notat
glo. in. c. ſi quis preſbiterorum. ex
de re. eccleſi. non alie. Etiam no. in
ſum. ti. ij. ti. v. q. clxxvij. vbi ꝛ ad
ditur. Et ex hoc colligē q̄ non ſit p
iudiciuz alicui ſi aliquid fit eo pre
ſente ꝛ non contradicente. niſi ali
quod ſignum debeat conſenſus aſ
ſumi. B.

Quotiẽs pñt teſtes pro
duci.ꝛc. R. Tres
tm̃ ꝓductões fieri poſſunt in cãis
eccleſiaſticis vel ciuilib⁹: ſed non
q̃r ta niſi iuret ꝙ nõ didicerit teſti
ficata. A. nec ꝑ ſe nec ꝑ alium. ⁊ ꝙ
non ꝑ dolũ vel ꝑ artẽ quartam ꝓ
ductõez petat: ſed quia quos vult
de nouo ꝓducere pri⁹ habere non
potuit. extra eo. vltra terciam. B.
Quinta nullo modo conceditur. ex
tra eo. in cãis. Et hoc itelligas niſi
aliquis teſtiũ in primis ꝓductõi
bus impedit⁹ fuiſſet. nam proba
to impedimento ſine aliquo ſacrõ
dabitur alia dilacõ etiaz cẽteſima
ſm. Inno. Et ſic intellige. extra eo.
vltra terciam. A. Item in ſum. eo.
ti. q. clxxix. ſm Hoſti. q̃ clarius ſic
loquit̃. Et hoc intelligas ſi in p̃ma
productõe ſecũda ⁊ tercia: ꝓdux
it aliquẽ teſtem. Als ſi impeditus
fuiſſet in p̃ma. ſecũda tercia ꝓba
to impedimẽto ſine aliq̃ iuramen
to dabitur ſcda dilatio. ſicut ⁊ cen
teſima vel milleſima. ſm dominuz
meuz Inno. quartum. Et ſic intelli
ge extra eo. vltra. B

Quot ſũt q̃ tollunt copiã
ꝓbãdi ꝑ teſtes. ꝛc. R.
ſm Goff. Quatuor. Videlicz publi
catio atteſtatõnũ. extra eo. de teſti
b9 ⁊. c. intimauit. Itẽ renunciatio
ſiue concluſio. extra eo. fraternita
tis. Item quarta ꝓductõ. vt in p̃
cedenti. Itez numerus teſtiũ eẽ re
natus. extra eo. ſignificauerũt. ⁊.
c. cũ cãm. A. idẽ in dcã. q. clxxix. Et
de hoc vltimo dictũ eſt ad finẽ p̃ce
dentis. c. in addicione. B.

Vtrũ teſtis teneatur iurare
⁊ qualiter. ꝛc. R. Nulli
teſti q̃ntecũq3 r̃ligiõis ſit creditur
niſi iurauerit. extra eo. nuper. Põt
tamen remitti iuramentũ de cõſen
ſu ptium. extra e. tuis niſi i cauſã
mr̃imoniali. quia tũc nec cõfeſſiõi
ↄiugum ſtat. extra. de eo q̃ ↄ̃g. cõ
ſãg. vx. ſue. ſuper eo. Et iurabunt
tactis ſacroſãctis euãgelijs niſi eſ
ſet ep̃s qui iurabit ſoluz ꝑpoſitis
euãgelijs. extra. de iura. calũ. c. fi.
A. Idem in ſum. eo ti. q. clxxxi. ſm
Hoſt. qui etiam idez dic̃ de ſacerdo
te. ſ. ꝙ non tangat ſancta euange
lia iurando ſicut nec ep̃us Alij au
tem vt ibi ptz. dicũt hoc ſpeciale in
ep̃o. Veritas eſt ꝙ de ipſo tm̃ lo
quitur dictum. c. finale. B

Sed quid debet teſtis iurarẽ
ꝛc. Debet iurarẽ ꝙ dicet
totam veritatem quaz nouit de il
la re. iij. ix. hortamur. ⁊ ꝙ non ad
miſceat falſum. nec aliquid de ſuo
adijciat. iij. q. ix. pura. Item addi
tur de quorundam cõſuetudine ꝙ
nulli pandet teſtimoniũ. ⁊ hoc hñ
iiij. q. iij. ꝯ item in criminali. ꝟ. itez
qui falſo. extra eo. fraternitatis. A.
Idez in dicta. q. clxxxi. ſm Hoſt. B

Quid iurant teſtes. quãdo
ꝓcedit ꝑ iq̃ſicionẽ. ꝛc.
R. Si fiat inquiſicio cõtra pſonaz
ſingularẽ ſ aliq̃ crĩmie. iurat teſtis
ꝙ ſup illo dicẽ plenã vitatẽ. ex. de
ſym. licz heli. Si vo fiat inq̃ſicõ ſup
ſtatu eccl'ie iurat dicẽ veritatẽ de oĩ
b9 q̃ ſcit vel credit i eccl'ia reformã
da exceptis dico occultis. extra. de
accu. oĩ vel iurat ꝙ renũdebit verita

tem ad interrogata.extra.de accu
ſa. dilect9. Et intellige ꝙ occultum
hic dicit crimen qd non eſt mani
feſtū.vel de quo aliquis non eſt in
famatus Naꝫ ſi de occultis de qui
bus nō preceſſit infamia aliquid
dixerint teſtes .nō valebit dictū
eoꝝ.A.etiamſi duo vel plures ſci
uerint crimen ⁊ iuramēto affirmēt
vt in.c.qd ſequit̃.B.extra.de accu
inquiſitiōis.vt a Tho.dicit in ſe.
ꝛ.ſ.qui incipit.Vtrū hō.A.Jdē in
ſū.li.iij.t.xxxi q.vi v̄.forma autēꝫ
ac.vbi etiā addit ſm VI.Occulta
autem hic vocam9 nō ſolū ſecreta
ↄfeſſiōis.ſed etiā oīe crimen de q̄
quis nō eſt infamatus.Sciendūꝫ
tñ ꝙ ſi fiat inquiſitio ſup certis ca
pitulis.tūc in iuramento nō appo
netur hec clauſula exceptis occul
tis.Sed cū infamia preceſſerit ſpeci
aliter de hoc crimine determinato
ſm numerū dicēt teſtes quicquid
de hoc ſciūt vel credunt etiāſi ſit oc
cultū.dūmō nō ſciat̃ ſolū p ↄfeſſi
onē.Vel ſi aliquis infamat9 ſit de
fornicatiōe cum hac muliere ⁊ ſup
hoc fiat inq̄ſitio:debet teſtis dicere
etiam ſecretas circūſtātias q̄s no
uit etiamſi iurauit ſecretuꝫ tenere.
Dixi autem inquit determinato ſe
cūdū numerū.quia ſi ſolum de ſpe
cie criminis infamatus:tunc non
debet teſtis reuelare occulta.Quan
do autem generalis fit inquiſitio:
tūc de ſi occultis de q̄bus non pre
ceſſit īfamia aliq̄d dixerint teſtes
nō valebit dictū eoꝝ .nec ille ꝓpt
hoc erit puniend9.dicto.c.inq̄ſitō
nis.Et eſt rō differentie quia cum
ſup certis articulis inquirit̃ vel cō
mittit̃ inq̄ſitio:ſcitur p̄ceſſiſſe infa
mia ſꝫ nō ſic i generali iquiſitōe.B

Vtrū licæt teſti aliq̄d r̄cipe
re.R̄. Pro ferēdo teſti
monio nihil debet recipe.xiiij.q.v.
nō ſane niſi tm̄ expēſas ab eo q̄ euꝫ
ꝓducit.iiij.q.iij.venturis.Etſi
accepit turpiter accepit.⁊ reſtitu
et ei a quo accepit .niſi ille dederit
ad corrūpendū teſtem.tunc em̄ de
bet dari ei in cuius iniuriā accepit
A.vel paupib9 ſm Ray.Hoſti.au
tem dicit ꝙ ſi pecuniaꝫ accepit ve
rū teſtimoniuꝫ diceret:debet hoc
paupib9 erogare.vt in ſum.eo.ti.
q.clxxxviij.Hoc pōt intelligi qñ
dās nō redimit vexationem ſuam
ꝙ nō req̄rebatur a teſte.Et de hac
materia lati9 dictū eſt ſupra reſti
tutio i.ſ.xiiij.in additione. B

Qualiter teſtis deponere
debeat.R̄eſpō.
Teſtis tanq̄ cōis pſona debꝫ dice
re puram veritatem quā ſcit ſuper
fcō nulla adiecta falſitate.iij.q.ix.
hortamur iiij.q.iiij.nullus.xiiij.q.
v.nō ſane.nā ⁊ ſic iurauit.vt ſup
in.vi.ſ.dictum eſt

Quid cū teſtis non eſt de
facto cert9.R̄.ſm
Tho.ſcda ſcde.q.lxx.Jn teſtiōio
ferēdo nō debꝫ hō ꝓ certo aſſerē id
de q̄ certus non eſt:ſed dubium dꝫ
ſb dubio ꝓferre ⁊ de q̄ cert9 ē ꝓ cer
to aſſerē.Sed quia ↄtigit ex labi
litate huāne meōrie ꝙ q̄s r̄putat
ſe qñq3 certū de eo qd falſū ē idō cū
aliq̄s cū debita ſollicitudie recogi
tās extimꝫ ſe certū eē d eo qd falſū

ij

ē nō peccat mortaliter hoc aſſerēs
ꝗ nō dicit falſum teſtimoniū per
ſe ex intētione ſꝫ p accidēs cōtra id
qđ intendit. A. Idē in ſum. eo. ti. q.
clxxiiij. B. Propť hec ⁊ huiuſmōi
ſolēt teſtes interrogari vn̄ ⁊ quō ſci
ant. etſi interrogati de cā ſciē non
dicāt nō valebit teſtimoniū. iiij. q
iij. §. item ſola. ⁊ xxiiij. q. iij. ſi hēs
⁊ ī Autē. de teſtib9. §. ⁊ licꝫ dudum

Utrū homo teneat ad teſtimoniū ferendū. Reſ
ſm Tho. vbi ſupra. diſtinguēdū
eſt. quia ſi teſtimoniū alicui9 ſub
diti requirit̄ auctoritate ſupioris.
cū in hijs q̄ ad iuſticiā ptinēt obe
dire teneatur. non eſt dubiuꝫ q̄n
teneatur teſtimoniuꝫ ferre ī hijs
in q̄bus ſm ordinem iuris teſtiōni
um ab eo exigitur. puta in mani
feſtis. ⁊ in hijs in q̄bus infamia
pceſſit. Si aūt exigat̄ in nō mani
feſtis ⁊ de quib9 infamia non pceſ
ſit non tenetur ad teſtificādum. A
Hoc verū ſup criminibus. Sꝫ ſuper
cāis pecuniariis videt̄ teneri etiam
in non maifeſtis. xiiij. q. ij. q̄ꝗ. B
Si vō req̄rat̄ teſtimoīu non aucto
ritate ſuperioris cui obediē tenet̄:
tūc ſiquidē req̄ratur ad liberanduꝫ
hominē ab iniuſta morte. ſeu qua
cūq; pena. vel falſa infamia. vel ali
quo dāno tenetur hō ad teſtificā
dū. etſi ei9 teſtimoīu non requirat̄
tenet̄ facere q̄d in ſe ē vt veritatē de
nūtiet alicui qui ad hoc poſſit pro
deſſe. Unde in pš. Eripite paupeꝫ
⁊ egenū: de manu peccatoris liberā
te. Et puer. xxiiij. Erue eos q̄ ducūt̄
ad mortem. Et Ro. j. digni ſūt mor
te non ſolū q̄ui faciūt: ſꝫ etiā q̄ con
ſentiūt facientibus. Unde dic̄. glo
Conſentire eſt tacere cuꝫ poſſis ar
guere eos. Sup hijs vō q̄ ptinēt
ad cōdēnacōem alicui9: ñ tenet̄ ali
quis ferre teſtimoniū. niſi cuꝫ a ſu
piore cōpellitur ſm ordinem iuris
ꝗ circa hoc ſi veritas occultat̄: nul
li ex hoc ſpeciale damnū naſcitur.
⁊ ſi immineat piculū accuſatori: nō
eſt curanduꝫ quia ipē ſe in hoc pe
riculū miecit. A. Idem in ſuꝫ. eo. ti.
q. clxxiiij. Et predictis. con. ray. cu
ius etiā dictū fuit qđ ſequit̄. Et ibi
patet qđ clarius addit. ꝙ cum ꝓpť
defectū pbationū q̄s videt ꝓximū
rem ſuā amittere. etiaꝫ p̄uilegiate
pſone vel ſacerdotes cogēdi ſūt veri
tatem dicere. xiiij. q. ij. q̄ꝗ. ſi talis
eſt cā in qua liceat eis teſtiōm fer
re. Nam nō licꝫ in cā ſāguinis. Cō
vl. Et addit glo. Ray. ꝙ in odioſis
exceptionibus vel criminib9 non
cōſueuerunt teſtes cōpelli paſſim
licꝫ quandoq; cōpellātur. vt in mā
feſtōibus. B. Ad hec predicta pt fa
cere xi. q. iij. quiſquiſ. Et ī cāſu pre
dicto de damno etiam ſacerdotes
⁊ alij clerici ⁊ religioſi tenēt. xiiij.
q. ij. q̄ꝗ. Sꝫ nō tenent̄ ſi talis eſt
cā in q̄ non liceat eis ferre teſtimo
niū. ut in cā ſanguinis. vt dictum
eſt ſupra. homicidium. iiij. §. ⁊

Utrū liceat hōi teſtimoniū ferre de hijs q̄ ei in
ſecreto cōmiſſa ſunt. Re. ſm Tho.
ſcđa ſcđe. q. lxx. De hijs q̄ cōmiſſa
ſūt hōi ī ſecreto p cōfeſſiōeꝫ nullo
mō debꝫ teſtimoniū ferre. ꝗ hui9
mōi ñ ſcit vt hō. ſed tanq̄ miniſter

ꝺeíꝛ maius eſt vínculū ſacrí quo
libet hoīs precepto. Circa vo ea q̄
aliter hoī ſub ſecreto ɔmittunt̄: di
ſtinguendū eſt. Rūqꝫ eñ ſunt ta
lia q̄ ſtatim cū ad noticiā hoīs ve
nerint hō ea manifeſtare tenetur
puta. ſi ꝑtinent ad corrupcōnem
multitudinis ſpūalem vel corꝑoā
lem: vel in graue damnū alicꝰ per
ſone. vel ſi aliq̄d aliud eſt hmōi:
qđ quis teneť ꝓpalare vel teſtificā
do vel denūciando Et ɔtra hoc debi
tū obligari non pōt ꝑ ſecreti ɔmiſ
ſum: qꝛ in hoc frangeret fidē quaꝫ
alteri dꝫ Rūqꝫ vero ſunt talia q̄ q̄s
ꝓdere non teneť. vnde pt obliga
ri ex hoc qꝛ ſibi ſub ſecreto ɔmittū
tur: ꝛ tunc nullo mō teneť ea ꝓde
re etiā ex precepto ſuperioris qꝛ ſe
cretum ſeruare ē de iure nāli. nihil
aūt pt precipi hoī ɔtra iđ qđ de ſe
eſt nāle. A v. qđ eſt de iure nāli vt
in ſum. co. ti. q. clxxxv. vbi hec no
tantur. B

Utrum diſcordia teſtiū infir
met teſtimoniū. R.
ſm tho. vbi ſ. Diſcordia teſtiū in
aliq̄bus principalibꝰ circumſtā
tijs q̄ variant ſbam facti: puta in
tpe vel loco vel in pſonis de quibꝰ
principalr agiť. aufert efficaciā
teſtimonij. qꝛ ſi diſcordant in tali
bus: videnť ſingulares eē in ſuis
teſtimonijs ꝛ de diuerſis factis lo
qui puta ſi vnꝰ dicit hoc factū eſſe
tali tpe vel loco aliꝰ alio tpe vel lo
co: non videnť de eodē facto loqui.
Non tñ preiudicať teſtimonio: ſi
vnꝰ dicat ſe nō recordari. ꝛ alius
aſſerat determinatū tps vel locū.

Etſi in talibus oīo nō diſcordaue
rint teſtes actoris ꝛ rei ſi ſint eq̄les
nūo ꝛ pares dignitate ſtatur pro
reo. qꝛ iudex facilior dꝫ eſſe ad ab
ſoluendū q̄ꝫ ad ɔdemnandū: niſi
forte in cauſis fauorabilibus ſicut
in cā libertatis ꝛ hmōi. A. vt ē eti
am cā mrimonij. dotis ꝛ teſtamē
ti: ex. de ſē. ꝛ re iudi. c. ſi. Si vero te
ſtes ſint ineq̄les: tunc iudex inq̄ret
veritatē ſm ɔdicōes q̄ ſtatim ſub
ſequunť Pro quo facit. iiij. q. iij. ꝟ.
item in criminali. v. itē teſtium. B
Si vero teſtes eiuſdē ptis diſſenſe
runt: dꝫ iudex ex motu ſui animi
ꝑcipere cui pti ſit ſtandū vel ex nu
mero teſtiū vel ex dignitate eoruꝫ
vel ex ɔdicōe negocij ꝛ dictorum.
Multo aūt magis vnꝰ teſtimoni
um repellit: ſi ſibiipſi diſſideat in
terrogatꝰ de viſu ꝛ ſciā. nō āt ſi diſ
ſideat interrogatꝰ de opinione et
fama. qꝛ pt ſm diuerſa viſa ꝛ au
dita diuerſimode motꝰ eſſe ad crē
dendū. Si vero ſit diſcordia teſtio
nij in aliquibꝰ circūſtantijs non
ꝑtinentibus ad ſbam facti: puta
ſi tps fuerit nebuloſū vel ſerenuꝫ.
vel ſi domus fuiť picta aut nō vel
aliquid hmōi: talis diſcordia nō
preiudicat teſtimonio. qꝛ homies
non ɔſueuerunt circa talia multū
ſolicitari. vnde facilꝰ a memoria
elabunť: quinimo aliq̄ diſcordia
in talibus facit teſtimoniū credi
bilius. vt dicit Criſoſt. ſuper ma
th. qꝛ ſi in omnibꝰ ɔcordarent eti
am minimis viderenť ex condicto
eundem ſermonem ꝓferre. qđ tñ
prudētie iudicis relinq̄tur diſcernē

dum. A. Pred dcā etiam latius ⁊ di
uerſis verbis nōtantur in ſū. eo. ti.
q. dxxxvi. ſm vl. ⁊ hoſ. vbi etiam
addit ꝙ teſtis pt corrigere dcm̄
ſuū incōtinenti: non aūt ex interual
lo: ex. de teſti. cogē. pretrea. Itē ꝙ
ſi ad reprobandū dcā prioꝝ teſti
um inducantur ſecundi teſtes: oꝫ
iſtos ſecūdos plures eēꝫ longe me
lioris fame ꝙ̄ ſint primi. qꝛ p⁹ pu
blicacōm atteſtationū magis pre
ſumit̄ de ſubornacōe teſtiū ꝙ̄ ante
ex. de pba. licet. ſ. vl. Itē ꝙ ſi neut̄
poſſidet rem ⁊ vterqꝫ petit eā ab a
liquo extraneo ⁊ teſtes iā dcō mō
ſunt pares: diuidat̄ res ſi pt. ſicut
fuit iudiciū ſalomonis int̄ meret̄
ces. iij. Re. iij. ⁊ ex. de preſū. affer
te. Sed ſi non pt diuidi: pōt iudex
gratificare ⁊ dare cui vult: ar. ex.
de pro. c. i. Itē ꝙ ſi teſtes ꝯtradicunt
inſtrō: ſp teſtes preualent inſtrō
niſi in hiis q̄ melius pbantur per
inſtrm̄ ꝙ̄ p teſtes: vt ſnīa lata: et
arbitriū ⁊ ꝯmiſſio facta iudicibꝫ:
⁊ niſi in inuētario publice ꝯfecto.
ꝯtra qd non admittunt̄ teſtes: et
niſi in inſtrō in quo mlr cōfitet̄ ſe
recepiſſe pecuniā p fideiuſſione. C.
ad velle. a. l. antiq. Sꝫ certe iſta. l.
non vīꝫ pbare id ad qd allegatur
Bene aūt vīꝫ ꝙ quo ad acta iudici
aria inſtra preualeāt teſtibꝫ cum
dcā acta de nēitate dēant in ſcptis
redigi. vn̄ ſoli teſtes ad coꝝ pba
tionē ſuffice re non vident̄: ex. de p
ba. qm̄. Itē in dicta. q. dxxxvi. dīꝫ
ſm eoſdem: ꝙ oꝫ ad min⁹ ꝙ p q̄
tuor teſtes reprobet̄ inſtrm̄. qꝛ in
ſtrm̄ obtinet vicē duoꝝ teſtium ⁊

tabellio eq̄ pollet: vel ē maior vno
teſte. B

Quid de teſte falſo. R̄. ſm
tho. ij. ij. q. lxx. Pec
cat mortaliter inq̄ntum piurus eſt:
⁊ inq̄ntum facit ꝯtra iuſticiā. de q̄
eſt ſpāle preceptum in decalogo. ⁊
talis indubitanter tenet̄ ad reſti
tucōm oim que pximus eius amī
ſerit p eius teſtimoniū. xiiij. q. v.
nō ſane ⁊. q. vi. ſi res aliena. ⁊ ij. q
v. notū. A. Meli⁹ facit c. ſi. ex. de iu
reiu. Et predcās con. rap. ⁊ hoſt. vt
in ſū. eo. ti. q. dxxxvij. B

Timor vtrū ſit
pctm̄. R̄. ſm tho. ij. ij. q. d
xxv. Timor pctm̄ eſt ſm ꝙ eſt in
ordinatus put. ſ. fugit qd non eſt
ſm rōem fugiendū. Hec aūt ior
dinatio timoris qn̄qꝫ cōſiſtit in ſo
lo appetitu ſenſitiuo non ſupueni
ente cōſenſu rōnalis appetitus: et
ſic non pt eſſe pctm̄ mōrle: ſed ſo
lum veniale. Qn̄qꝫ hec inordinatio
timoris ptingit vſqꝫ ad appetituꝫ
rōnalem qui dīr voluntas: qn̄. ſ. vo
lūtas refugit aliq̄d ex libero arbi
trio: non ſm rōem. ⁊ talis inordi
natio timoris qn̄qꝫ eſt pctm̄ mor
tale: qn̄qꝫ veniale. Si eñ quis pp̄ter
timorē quo refugit periculum mor
tis vel qd cunqꝫ aliud tpale malū
ſit diſpoſitus vt faciat aliqd phi
bitum vel pretermittit aliqd qd ē
preceptum in lege diuina: talis ti
mor eſt pctm̄ mōrle alioquin veni
ale. A Idē in ſū. li. iij. ti. xxxiiij. q. cc

Utrū aliq̄s timor ex. lxij. B
cuſet a pctō. R̄. ſꝫ th.

vbi ſupra· Sicut pretactum eſt ti
more ınmı̄ h; rōz pcā̄ mḡntū ē cōn
ordinē rōnis· Ratio aūt iudicat q̄
dam mala magis eē fugienda q̄
alia· ſicut magis ē fugiēda mors
corporalis q̄ amiſſio rez· Vnde ſi
quis ꝓpter timorez mortis latroni
bus aliq̄d promitteret: aut daret
excuſaret a pctō q̄d incurreret ſi ſi
ne cā legitima pretermiſſis oib⁹
bonis peccatorib⁹ largiret· Si q̄s
vero incurrat mala magis fugiē
da: vt puta mala aīe ꝗ pctā· fugi
ens mala corpis· puta flagella ꝗ
mortem· aut mala exterioꝝ reꝝ
puta damnū pecunie· A· etiā ma
gis q̄ damnum corpis· qꝛ magis
ſunt timenda mala aīe q̄ corpis·
ꝛ mala corporis plus q̄ extrinſe
carum reꝝ ſm eun· tho· ꝛ in ſum·
co· ti· q· cdxiij· vbi hec notant· B·
non excuſat totaliter a pctō dimi
nuitur tn̄ pctm̄· qꝛ minus volūta
rium eſt· nā ex timore imponitur
quaſi quedā nc̄itas· Vnde pℏus
hmōi que ſiunt ex timore dicit eē
non ſimplr̄ voluntaria: ſed mixta
ex voluntario ꝛ inuoluntario

Vtrū intimiditas ſit pec
catum· R· ſm thō·
ſecunda ſecunde q· cxxvi Intimidi
tas poteſt contingere tripliciter·
Vno modo quando quis minus
timet mortē q̄ debeat· vel aliq̄ ma
la temporalia ꝓpter hoc min⁹ q̄ de
bito amet bona eis contraria: ſed
q̄ nihil eorum timeat: non pōt ex
tali defectu amoris contingere· A·
ſed ex cauſis ſubſequentibus: vt
in ſum· co· ti· q· cdxiij· vbi hec no
ta· B· Secundo pōt intimiditas cō
tingere eo q̄ quis extimat mala
oppoſita bonis q̄ amat ſibi ſupue
nire non poſſe· Quod q̄nq; contin
git ex ſuperbia animi de ſe preſu
mentis· ꝛ alios contemnentis ſm
q̄ dicitur Iob xli· Fact⁹ eſt vt nul
lum timeret· omne ſublime videt
Tercio ↄtingit ex defectu rationis
ſicut pℏs dicit· iij· ethicoꝝ· q̄ cel
te ꝓpter ſtulticiā nihil timent Vn
de patet q̄ eſſe impauidum eſt vi
tioſum· ſiue cauſet ex defectu amo
ris ſiue ex elacōne animi· ſiue ex
ſtoliditate· que tamen ſtoliditas
excuſat a peccato ſi ſit omnino in
uincibilis· De mateia timoris que
re infra vis· ꝛ ſupra metus·

Torneamentū·

Torneamēta dicuntur in
quibus milites ex condicto con
uenire ſolent· ꝛ ad oſtentationez
virium ſuaꝝ ꝛ audacie temere cō
gredi· ex· eo· c· v· A· Vnde mortes ho
minū ꝛ animaꝝ pericula ſepe ꝓue
niunt: vt ibi· Et ſic videt q̄ qualiter
cunq; fiat talis periculoſus cō
greſſus ad oſtentationem viriū; vo
cetur a iure torneamentū licet for
te in diuerſis ptibus diuerſimo
de nuncupet· Nā non eſt curandū
de vocabulis: ſed de rebus ꝛ de rōe
legis vt in c· intelligētia: ex· de ver
bo· ſig· cui etiam in penalibꝫ pceda
tur ad ſilia vbi eſt eadē rō vt ſup
ſortilegiū· ij· § vij· in addicōe· B·

Vtꝝ torneamenta facere ſit
pctm̄· R· ſm wil· Tres
ii· iij·

moꝛtaliter peccant· qꝛ faciunt con
tra ꝓhibitionē eccleſie: ex· eo· c· v·
Si aūt non eēnt ꝓhibita ⁊ fierēt
cā diſcendi vſū armoꝝ ad impug
nandū infideles· ⁊ ob defenſionez
patrie vel reipublice non eēnt pec
cata· Sed intellige ſm hoſ· q ꝓhi
benda ſunt: qñ moꝛtes ⁊ coꝛpis et
aīe immineant in eis· Nā debet co
gitare hoc euenire poſſe· ff· ad· l· ac
quil· l· qui occidit· ⁋ in hac ⁊· ff· lo
cati· l· ſi quis domū· Et ludus noxi
us in culpa eſt· ff· ad· l· acq· l· naz
lud⁹: ⁊ ſi quis eos ludos appellet
ex quib⁹ crimina oꝛiuntur vt in ꝓ
hemio· ff· circa ſi· A· Propter has
cās ſatis pz q hec de ſe illicita ſūt
etiāſi ab ecclā nō ꝓhibēt vt ⁊ ſe
tit hoſ· ⁊ gof· licet vil· aliud dixe
rit: vt in ſū· li· ij· ti· ij· q· ij· B·

¶ Que pena pugnantium in toꝛneamentis· R· ſm rap· Pena eſt q ſi aliquis· A· ſ· q
exercet tale toꝛneamentū: vt in ſū·
eo· ti· q· iij· vbi hec hñtur· Idez vi
detur ſi non exerceat ſed auxiliū
in illo preſtet: ſeu eius exercicio in
aliquo ſe immiſceat: vt in ⁋ ſe· B·
ibi aliquē occiderit etiā caſu: re⁹
homicidij ⁊ irregularis erit· qꝛ lu
dus talis noxius eſt ⁊ illicitus· ⁊
ideo quicq̄d ex eo ſequit imputā
dum eſt: at· ex· de preſūp· c· v· ⁊ ex·
de homicidio· c· ſi· Itē qui in toꝛne
amento moꝛitur: nō debet in cimi
terio ſepeliri: vt ſupra ſepultura·
iiij· ⁋ i·

¶ Quid de his qui ad toꝛneamenta accedunt ani
mo pugnandi nō tñ ipſi pugnāt
li; aliq ibi occiſi fuerit· R· ſm gof·
Nō oz tales ad oꝛdies ꝓmoueri eo
q ad rem ꝯdemnatam ⁊ ꝓhibitā
acceſſerunt· Idem hoſt· A· Idem in
ſum· eo· ti· q· iiij· Videtur tñ q cuz
talibus poſſit eps diſpenſare: vt
patet ſupra bellum· ij· ⁋ ij· in addi
tione· B

Tranſactio eſt
de re dubia ⁊ lite incerta:
necdū finita nō gratuita pactio· ff
eo· l· v· A· Idē in ſum· li· v· ti· v· q· v· ſm
glo· rap· B· Litem aūt intelligas
pñtem vel futurā· qꝛ etiā ante litē
pt fieri tranſactio· ff· de ꝯdi· inde· l
eleganter· ⁋ ſi quis pt·

¶ Vtrū tranſactō ſit licita in ſpūalibus· R· ſm in
no· Licita eſt: dummō ex vtraq ꝑ
te tm̄ ſpirituale: ⁊ non temporale
interueniat: ex· eo· ſtatuimus ⁊ c·
decetero: ext· de deci· ex multiplici:
⁊ c· ſuggeſtū· extra de rerūz ꝑmu·
ad queſtiones· Idem in beneficijs
ſi petātur iure poteſtatis: puta q
vna eccleſia petit ab alia preben
dam quam dicit ad ſuam collacō
nem pertinere· Sed ſi aliquis cleri
cus petat ſibi beneficium: non eſt
licita tranſactio: etiam ſi vtriq de
tur ſpirituale: extra eo· ꝯſtitutus
Compoſitio aūt interuenire pt: ex
tra eo· ſuper eo· talis· ſ· q ille cleri
cus qui ius nō habet vel non hēe
credit penit⁹ renunciet iuri ſuo ſi
ne aliqua datione vel etiaz q ius
habens recipiatur in canonicum
ſine datione· A· Hoc eſt q dicta

ↄpoſitio ſit amicabilis ⁊ gratuita
vt in dc̄o c. ſup eo. Et idem qđ hic
no. in ſum. li. i. ti. xv. q. xliiij. vbi ⁊
additur ſm hoſ. ꝙ ſi dc̄a amicabi
lis ↄpoſitio fiat ſine autoritate iu
dicis: pſonalis eſt ⁊ cū perſonis
extinguit̄. Si autē fiat cū iudicis
auc̄te realis eſt niſi p iudicem ali
ud dictum ſit: ex. eo. decetero. Itē
ꝙ tranſactio aliqñ ponitur pro a
micabili ↄpoſitione: ex. eo. ex. lit
teris: ⁊ c. veniens. Item ꝙ licet cō
poſitio auc̄te ſuperioris facta tene
at mero iure: tñ reſtituet̄ eccleſie:
ſi ex hoc grauiter ledat̄: ar. ext. de
reſti. in inte. c. i.

Tranſitus ſiue

tranſlatio Quibus de cau
ſis pōt clericus ſecularis tranſire
de vna ecc̄a ad aliam. R̄. ſm ray.
Trib⁹ de cauſis. Primo. ſ. cā neceſ
ſitatis: puta ꝓpter hoſtes ⁊ hmōi:
⁊ in hoc caſu etiāſi quis autorita
te ꝓpria tranſeat: non punit̄ cum
cām hēat. ⁊ ceſſante nc̄itate debet
recupare ecc̄iam ſuam. vij. q. i. pa
ſtoralis. Scdo cauſa vtilitatis ſcili
cet qñ pt eſſe magis vtilis in alia
ecc̄a: ⁊ tunc pt tranſire auc̄te ſupe
rioris. vij. q. i. mutacō es ⁊ tribus
c. ſeqn. Tercio cauſa humilitatis
ſiue ſanctitatis: puta cū tranſit
ad religionem ⁊ tunc poſtq̄ pfeſ
ſus eſt non poteſt petere primam
ecc̄am: aut redire ad ſeculū. vij. q.
i. hec nequaq̄. A. Idem in ſum. li.
iij. ti. xxviij. q. i. B.

Quid ſi clericus cā cupidi
tatis vel ambicōis
temere tranſit de vna ecc̄a ad aliā
R̄. Debet carere vtraq3. ſ. habita ⁊
ambita. Prima: qꝛ ſuple eam con
tempſit. Secunda: qꝛ eam auare
ↄcupiuit. vij. q. i. ſi quis ep̄us ⁊ §
ambitionis: ex. de tranſla. quāto
Sed tñ ecc̄a pōt eum repetere. vij.
q. i. non oꝫ ⁊ c. ſi q̄s vero. A. Idē in
dc̄a. q. i. B.

Quō qui hꝫ beneficium cū
cura ſi recipit ſimile va
cat primū habes s̄. beneficiū. i. §
iiij Quō etiā teneat̄ clericus ſiue p̄
latus in beneficō reſidere: habes s̄
reſidentia. § i. ⁊ ſupra cleric⁹. i. § ſi.
A. Et adde ꝙ cleric⁹ ſine licīa trāſi
ens ſeu in bñficio non reſidens p
ut tenet̄ debet ipſo beneficio p̄ua
ri ſi admonit⁹ ſe non correxerit: ex
tra de cle. nō reſi. c. relatū. ⁊ no. in
dc̄a q. i. ſm hoſt. Qđ eſt intelligen
dū excepto caſu de quo ſupra ꝓxi
me: viꝫ qñ tranſit ⁊ capit aliā ec
cleſiam cā cupiditatis: in quo nō
vī neceſſaria admonitio vt preta
ctū eſt. B.

Quō tranſeundū ſit de vna
ecc̄a ad aliam. R̄. ſm
ray. Si eſt ep̄s: non pt tranſire ſi
ne expreſſa licīa pape. vij. q. i. mu
tacō es: ſiue ſit ↄſecratus ſiue elc̄s
⁊ ↄfirmatus: ex. de tranſla. int̄ cor
palia. Si vero ſit inferior ⁊ tranſit
ad aliam ecc̄am eiuſdem ep̄at⁹:
ſic ſufficit tacitus ↄſenſus epi. ar.
xxiiij. q. v. q̄ vxorem. Si vero ipſe
ſubeſt inferiori prelato ⁊ trāſit ad
ecc̄am non ſubditam illi: tunc cō
ſenſus expreſſus req̄rendus eſt.
ar. lviij. di. c. ij. ⁊ ix. q. iij. ↄq̄ſtus.

Cum aūt trāſit ad eccām alteri⁹
ep̄atus ncārius ē expſſus ɔſēſus
epi: ⁊ etiā alterius ſi hȝ alium ſu
pra ſe preter ep̄m.lxxi.di.p totū.
lxxxv.di.florentinū.vij.q.i.epus.
de loco.de tenū.admonet.A.Hoc
e.non vī ibi haberi.Et idem qđ in
hoc ꝯ notat.in ſum.co.ti.q.ij.vbi
etiam pȝ q̄ id qđ ſequitur fuit di
ctū glo.ray.B Hodie tū de ɔſuetu
dine licēa non petit̄ Porro de trāſi
tu vnius religioſis ad aliā habes
ſupra religio.v.per totū.Nota q̄
qui tranſit de vna eccā ad aliaȝ de
minori ad maiorē tranſire debet.
xxiij.di.legim⁹:ex.de tranſla.ca.
Et tunc aliq̄s prelatus dī tranſla
tus cū eſt ɔfirmat⁹ ⁊ obtinuit cor
palem poſſeſſioneȝ.xxi.q.ij.ſi q̄s
iam tranſlat⁹ ⁊ ibi hoc notat gl.
B.Et tunc nihil debet habere ɔmu
ne cū priori eccā:vt ibi dī.Secus
ſi non hȝ corpalem poſſeſſionē.xc
iij.di.ſi qui epi.Et de hoc etiā ex.
de elec.cū in cunctis

Treuga.qui tē
pore treuge bona ſua per
mare ſiue p terram auferūt ſara
cenis rapinā ɔmittunt.⁊ ad reſti
tucōm tenent̄ ⁊ pñt puniri a prin
cipe cuius treugaȝ frangunt.q̄ ſi
des etiā hoſti ſeruanda eſt.xxiij.q
i.noli.xxij.q.iiij.innocēs

Tutela.triplex
eſt tutela.ſ.teſtamentaia
vt qñ pater dat tutorem filio in te
ſtamento.Item legitima:vt que
defertur a lege:vt cum nullus eſt
tutor p teſtamentū:tunc qui pri
mo loco debet ſuccedere huic ab in
teſtato tenet̄ ſuſcipere tutelam h⁹
modi.Itē datiua vt qñ nullo tuto
re dato in teſtō vel non extātibus
ɔſanguineis ad tutelam idoneis:
iudex ex officio ſuo dat tutoreȝ.Et
durat tutela vſq; ad ɔpletū.xiiij.
anñ.pupilli.⁊ inde incipit cura q̄
durat vſq; ad.xxv.annū A.Dicta
dīa tutelaꝝ ponitur etiā in ſū.li.ij
ti.viij.q.ij.ſm glo.ray.Et hec ma
teria late tractat̄ in inſti.de tute.p
totū cū multis ſeq̄n.ti.vſq; in finē
primi libri.B.

Utrū clerici teneant̄ ſuſci
pere aliquā tutelam
Re ſm Io.di.lxxxvi.c.ſi.Nullā co
gunt̄ recipere:legitimā tū pñt reci
pere ſi volunt:vt in dcō c.ſi.Et eſt
hoc priuilegiū clericoꝝ q̄ licet poſ
ſint ſuccedere alicui ab inteſtato:
non tū tenentur recipere tutelam
licet in laycis aliud obtineat.C.de
legi.tuto.Auten.ſicut hereditas.
A.Predcā notat glo.in dcō ca.ſi.
Notant̄ etiaȝ in ſū.in dcā.q.ij.ſm
glo.ray.Glo.etiā in dcō c.ſi.dicit
q̄ clerici non pñt teſtamentariaȝ
nec datiuā recipe per c.ciprianus
xxi.q.iij.qđ bene facit.B

Utrū eps vel monachus
poſſit recipe tutelaȝ
Re ſm Io.vbi ſ̄ Epūs vel mōch⁹
etiam volens non pōt recipere tute
lam legitimā.vt in auten.de ſanc.
epi.ſ.deo autē amabiles.Vel dic
q̄ illi autentice derogatur p illud
decretum.di.lxxxvi.ꝑ tuemit:ita

ꝙ ſi velint poſſint recipe legitimã
ſed non datiuã: vel teſtamentari
am. Sed ad tutelã cõmunem mi
ſerabiliũ pſonarũ omnes clerici
vel monachi tenẽtur. vt in dicto
ca. puenit. a. lxxxviij. diſt. c. i. a. c.
epus gubernacõnem. A. Ibi dici
tur. Epũs gubernatiõem pupillo
rum a viduarũ ac pegrinorũ non
per ſeipm: ſed p archipſbiterum
aut archidyaconum agat Et hic
tex. facit ꝙ eps non poteſt admi
niſtrare tutelam etiam legitimã
per ſeipm. Et ita poteſt intelligi di
ctus ꝟ deo autẽ. Per alios autem
ſic. Et ita intelligat. c. puenit. vbi
etiam glo. notat que in iſto ꝟ. hũ
tur. Notant etiã in dicta. q. ij. ſm
ray. Et addit glo. eius ꝙ mõachi
ſeu alij religioſi poſſunt recipe tu
telam miſerabiliũ pſonarũ a etiã
legitimã d conſenſu tamen plato
rũ ſuorũ. a non al's. xij. q. i. nõ di
catis. B.

Turpe lucrũ. vi

de ſup. elemoſina. i. ꝟ. vlt.
et ſupra. reſtitutio. primo. ꝟ. ante
penlt. A. a ibi de hoc latiꝰ in addi
tione. B.

Vana glo

ria. require ſupr.
gloria vana. Itẽ
de veſtib. ꝟ. veſtis
A. a latius ſup. or
natus. in addicõe. B

Vaſallꝰ dicitur

ille qui hꝫ feudũ ab aliq̃
vt ſupra feudũ.

Velatio virgi

nũ. vide ſupra. cõſecratio
ꝟ. primo.

Venatio. Vtrũ

ſit licita. Et ſm hoſt. Ve
natio ſi fiat tpe quo debent hoies
eſſe in eccãa orare eſt oibus inter
dicta. lxxxvi. di. ꝟ an putatis. de ↄ
ſe. di. iij. irreligioſa. a diſt. v. ieiu
num. Et intellige niſi eſſet ncitas
vt ſi fames vrgẽt vel beſtie vaſta
rent hoies vel ſegetes. C de fer. l. iij
A. Idẽ in ſũ. li. iij. ti. xxix. q. xij. ſm
hoſt. B. Alijs autem diebꝰ licita
eſt laycis. A. Et pro carnibꝰ a pelli
bus hñdis. al's non. ſcdm ray. a
goff. vt in dicta. q. xij. B. Et clericis
ilicita. tñ cauſa ſanitatis a recrea
tionis eẽt licita niſi eſſꝫ nimis fre
quẽtata aut damnoſa. ext. de cle.
vena. c. i. a. ij. A. In hijs. c. a in. c. i.
extra ne cle. vel mo. ſatis claret ꝙ
õnibꝰ clericis indifferenter vena
tio interdicit ſiue cum canibus ſi
ue cũ auibꝰ. licet aliqui ſenſerint
ſine iuris tamẽ autoritate ꝙ clerici
quãdoq ʒ poſſent cauſa recreacõis
venari. vt in dicta. q. xij. B. Epis ve
ro õnino phibita eſt. vt ibidẽ no
tat plura cõtra venatores clericos
lxxxvi. di. ca. qui venatoribꝰ. a. c.
ſe. A. Dic clariꝰ vt notat glo. lxxx
vi. diſt. qui venatoribꝰ. ſuper ver
bo venatoribꝰ. quod a poſitũ eſt
ſupra ferie. ꝟ. vi. in addicõne. Pre
dicta etiam tangũtur in dicta. q.
xij. B.